sluoksniai su XIX–XX a. buitinės keramikos, stiklinių indų fragmentais. Ploto ŠR kampe fiksuotos 50–80 cm skersmens, 0,8–1 m gylio duobės (4 pav.). Duobių užpilde – juodos žemės ir degėsių sluoksnis su buitinėmis XX a. šiukšlėmis. Rastas Augusto III 1755 m. grašis. 70 cm gylyje sklypo Š dalyje ir 1,3–2 m gylyje P bei R ploto dalyse pasiektas pilkos žemės sluoksnis – pirminis žemės paviršius, kur aptikta smulkių XVII a. buitinės keramikos fragmentų. Rasta nedidelė (3,2x2x1,2 cm) akmeninio kirvuko arba kaltelio dalis (nuoskala). Radinys datuojamas bronzos amžiumi (I tūkst. pr. Kr.). 80–90 cm gylyje (sklypo Š dalyje) ir 2 m gylyje (sklypo R dalyje) pasiektas smėlio įžemis.

Sklypo V dalyje kasant 15x12 m dydžio duobę korpuso A pamatams, jos ŠV dalyje 30–50 cm storio šakningos tamsiai pilkos žemės sluoksnyje aptiktas vienas suaugusio individo dešinysis šlaunikaulis. Giliau buvo smėlio, žvyro ir molio įžemis, kuris korpuso B vietoje pasiektas 50 cm gylyje, priešgaisrinio vandens rezervuaro vietoje – 1,5 m gylyje, o vandentiekio ir nuotekų vamzdyno trasos vietoje, kalvos P šlaite – net 4,5 m gylyje. Archeologinių radinių ar kapų čia nerasta.

The Burials at M. K. Paco St. 3, Vilnius

320 m^2 was excavated on the plot at M. K. Paco St. 3, Vilnius (Fig. 1). Area 1 yielded 3 18th–19th-century inhumations (Fig. 2), Areas 1 and 2 parts of the foundation of a vanished 20th-century wooden or mixed construction, residential or mixed purpose building (Fig. 3). The excavation (at the construction site for Building C) revealed an 0.8–2 m thick cultural layer with base horizons dating to the 17th century (Fig. 4).

Robertas Žukovskis,
Linas Girlevičius

Grupiniai kapai Švitrigailos g. 32 Vilniuje

Archeologiniai tyrimai sklype Švitrigailos g. 32 Vilniuje yra susiję su vykdytu buvusios kojinių ir trikotažo gaminių gamybos įmonės „Sparta“ gamybinių ir administracinių pastatų konversijos projektu. Čia bus statomas pastatų su patalpomis biurams kompleksas. 2020 m. pavasarį žvalgomuosius tyrimus sklype Švitrigailos g. 32 atliko S. Rutkovskis. Sklype ištirta 20 2x2 m dydžio šurfų (bendras 80 m^2 plotas). Archeologijos vertybių neaptikta, fiksuoti XIX–XX a. sluoksniai su XX a. grindinių ir mūrų liekanomis, įžemis pasiektas 0,5–1,95 m gylyje (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 693, nr. 429). 2020–2021 m. žiemą tyrimai buvo tęsiami (R. Žukovskis). Dviejuose iš trijų numatytų žvalgymų plotų žvalgyta bendro 542 m^2 dydžio teritorija, aptikta dviejų XX a. pradžia – I puse datuojamų pastatų liekanų, sklypo P dalyje plote 2 – 3 tiksliau nedatuotos žmonių kaulų radimvietės (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 693 nr. 430).

2021 m. pavasarį vyko žvalgymai sklypo Švitrigailos g. 32 vidurinėje dalyje, čia tirtas 410 m^2 dydžio plotas 3. Iš 1938 m. Vilniaus plano ir 2020 m. žvalgomųjų tyrimų rezultatų buvo žinoma, kad čia būta pastato. Istorinių duomenų apie šį pastatą, jo paskirtį rasti nepavyko. Pastatas buvo apie 38 m ilgio ir 11,5 m pločio, orientuotas PV–ŠR kryptimi, o prie jo P galo ir Š dalies būta priestatų. Išliko tik pastato juostiniai plytų–akmenų mūro pamatai ir kelios eilės buvusios pastato antžeminės dalies plytų mūro. Prie pastato Š dalies būta priestato, kurio liekanų taip pat aptikta žvalgymų metu, požeminių statinių fragmentų, krosnies liekanų,

1 pav. Kapo 4 vaizdas iš PV. D. Jovaišo nuotr.

Fig. 1. Burial 4, as seen from the SW.

stulpinių pamatų eilių rasta pastato liekanų vidinėje dalyje.

Sklypo Švitrigailos g. 32 P dalyje atlikti detalieji tyrimai 1255 m^2 dydžio **perkasoje 1**, apėmusioje ir 2020–2021 m. žvalgymų plotą 2. Viršutiniai XIX–XX a. sluoksniai įvairiose perkasos 1 dalyse yra nevienodo storio: nuo 40 cm iki daugiau nei 1,5 m, o perkasimų vietose – iki kelių metrų. Po šiuo kultūriniu sluoksniu atkastas pilkšvo smėlio sluoksnis. Pagal analogiją su kitais Naujamiesčio sklypais (pvz., Aguonų g. 17, Kauno g. 22, Šv. Stepono g. 45), kur fiksuoti panašūs smėlio sluoksniai, tai supustyto (eolinio) smėlio sluoksnis. Jame aptikta 11 kapų, įskaitant ir du kapus, rastus 2020–2021 m. žiemą. Dauguma kapų grupiniai, juose tvarkingai keliais lygiais palaidota daug (iki 22) mirusiųjų (1 pav.). Tik kape 2 palaidotas vienas mirusysis. Kapai išdėstyti nevienodais atstumais vienas nuo kito, skiriasi ir mirusiųjų orientavimo skirtinguose kapuose kryptys. Detaliųjų tyrimų metu aptikta ir nemažai žmonių kaulų iš suardytų kapų. Tikėtina, kad kapų buvo daugiau, bet jie suardyti XX a. vykusių statybos, kitų žemės judinimo darbų metu.

Antropologinių tyrimų duomenimis, visi 147 identifikuoti mirusieji – jauni vyrai. Grupiniai kapai rodo, kad juose galėjo būti palaidotos karo ar epidemijos aukos. Tačiau tai, kad aptikti vien vyrų palaikai, perša mintį, kad čia galėjo būti palaidoti kariškiai. Prie palaikų aptikta santykinai nedaug archeologinių radinių – viena balto metalo (2 pav.) ir kelios korodavusios vario lydinio (3 pav.) sagos, švino

2 pav. Saga su reljefiniu gėlės atvaizdu. T. Suboč nuotr.

Fig. 2. A button with a relief flower decoration.

0 2 cm

3 pav. Saga su reljefiniu erelio atvaizdu. T. Suboč nuotr.

Fig. 3. A button with a relief eagle decoration.

0 2 cm

lydinio kulka su liejimo ataugėle, vario lydinio žiedas, odinės avalynės liekanų. Menkas skaičius radinių veikiausiai liudija tai, kad palaikai galėjo būti atvežti iš kokios nors prieglaudos, gydymo įstaigos, kurioje jie buvo be karinės uniformos, ar jiems pusnuogiams įvykdyta mirties bausmė. Visgi realesnė atrodo pirmoji versija, o didžiausiuose kapuose aptiktas gana didelis mirusiųjų skaičius tarsi liudytų, kad lavonai čia, į anuomet nuošalią, neužstatytą vietą, kurioje yra įvairiais metų laikais santykinai gerai kasus gruntas, buvo atvežami didelėmis vežėčiomis. Čia jie palyginti tvarkingai palaidoti „broliškuose kapuose". Nemažas mirusiųjų jaunų žmonių skaičius liudija, kad tai – gana didelio konflikto aukos. Kad ir negausūs radiniai liudytų, kad mirusieji čia palaidoti XIX a. pradžioje. Tiek atlikus pirminę radinių apžiūrą, tiek LNM restauratoriams nuo sagų nuvalius oksidacijos produktus, nustatyta, kad sagos, kuriose pavaizduotas erelis, skirtinos Prancūzijos imperatoriaus Napoleono gvardijos kariškiams. Saga su gėlės atvaizdu taip pat yra iš to paties laikmečio. Žinoma, kad tokią simboliką naudojo Napoleono šalininkai. 1812 m. vyko Napoleono žygis į Rusiją ir atsitraukimas iš jos itin šaltą žiemą. Daugybė žmonių šaltą 1812–1813 m. žiemą mirė ir Vilniuje bei apylinkėse – būtent su šiais įvykiais ir siejamas šis kapinynas. Viena karinių ligoninių buvo Bazilijonų vienuolyne, kuris yra netoli aptiktų kapų vietos. Galbūt iš jos ir buvo atvežti bei tuomet atokioje vietoje palaidoti šie mirusieji?

The Group Burials at Švitrigailos St. 32, Vilnius

An archaeological investigation was begun in 2020 in connection with the conversion of the plot at Švitrigailos St. 32 in Naujamiestis in the W part of Vilnius from industrial to administrative zoning. Human bones were discovered in a compact area in the S part of the plot. The excavation's 2021 continuation unearthed 11 burials dug into the aeolian (windblown) sand. The majority were group burials with up to 22 individuals placed in an orderly manner in several levels (Fig. 1). Only Burial 2 contained a single individual. The burials lay at irregular distances from one another. An anthropological analysis identified all 147 individuals as young males. That only male remains were discovered there suggests that these could be soldiers. One white metal (Fig. 2) and several corroded copper alloy (Fig. 3) buttons, a lead alloy bullet with a sprue, a copper alloy ring, and the remains of leather footwear were discovered with the remains. After cleaning the buttons, it was determined that they were made for soldiers of Imperial Guard of Napoleon's Grande Armée. During the especially cold winter of 1812–1813 a huge number of Grande Armée soldiers died in Vilnius and its environs during their retreat from Russia. This cemetery is also connected with this event.